

Papieska rada ds. Migracji i Podróżnych

Orędzie na XXI Światowy Dzień Turystyki 2011

Turystyka a zbliżenie kultur

27 września będziemy obchodzić Światowy Dzień Turystyki, promowany przez Światową Organizację Turystyki (UNWTO), który cieszył się wsparciem Stolicy Świętej od swoich pierwszych obchodów w 1980 r.

Tegoroczny temat „Turystyka a zbliżenie kultur” ma na celu podkreślenie wagi podróżowania dla spotkania się ze sobą różnych kultur świata, zwłaszcza w naszym obecnym czasie, kiedy ponad dziewięćdziesiąt milionów osób podejmuje podróże zagraniczne, korzystając z nowoczesnych środków transportu oraz redukcji towarzyszących temu kosztów.

W ten sposób turystyka jawi się jako przełamywanie barier pomiędzy kulturami oraz promocja tolerancji, szacunku i wzajemnego zrozumienia. W naszym często podzielonym świecie wartości te stanowią kamienie węgielne bardziej pokojowej przyszłości¹.

Przyjmując szeroką koncepcję kultury, która, poza historią bądź dziedzictwem artystycznym i etnograficznym, obejmuje także styl życia, relacje międzyludzkie, wierzenia i wartości, nie tylko uznajemy istnienie różnorodności kulturowej, ale w zgodzie z Magisterium Kościoła, doceniamy ją jako rzecz autentycznie pozytywną. Zatem, skoro różnorodność została uznana jako czynnik pozytywny, jest konieczne, aby ludzie nie tylko zaakceptowali istnienie innych kultur - jak to stwierdza Benedykt XVI - ale także pragnęli być przez nie ubogaceni², przyjmując to, co jest w nich prawdziwe, dobre i piękne.

Aby osiągnąć ten cel, turystyka oferuje nam wszystkie swoje możliwości. „Globalny Kodeks Etyki Turystyce” stwierdza, że turystyka realizowana we właściwy sposób staje się niezastąpionym elementem samokształcenia, budowania wzajemnej tolerancji i poznawania różnic pomiędzy narodami i kulturami³. To zaś, samo w sobie, uprzywilejowuje zarówno spotkanie, jak i dialog, ponieważ stawia ludzi w styczności z innymi miejscami, tradycjami, sposobami życia, a także innymi formami postrzegania świata oraz pojmowania historii. Turystyka dla tego wszystkiego niewątpliwie stanowi uprzywilejowaną okazję.

Niemniej w odniesieniu do dialogu, pierwszym wymaganym warunkiem jest umiejętność słuchania i chęć bycia pytany przez drugiego, a także pragnienie odkrycia przesłania zawartego w każdym zabytku, w każdym przejawie kultury. Wszystko to zaś dokonywane z szacunkiem, bez uprzedzeń lub wykluczenia oraz przy unikaniu tendencyjnej lub powierzchownej interpretacji. Zatem umieć „przyjąć jest równie ważne jak umieć podróżować”. Znaczy to, że działania turystyczne winny być organizowane z poszanowaniem swoistej specyfiki oraz praw i zwyczajów krajów przyjmujących, z czym wszystkim turyści powinni się zapoznać przed wyjazdem, aby lepiej zrozumieć miejsce, do którego mają zamiar się udać. Jednocześnie jednak kraje goszczące turystów oraz pracownicy tamtejszej branży turystycznej winny poznać styl życia i oczekiwania odwiedzających ich turystów⁴.

Przyjmując fakt, że każda kultura zawiera w sobie pewne ograniczenia, spotkanie różnych kultur umożliwi wzbogacenie swojej własnej egzystencji. Przejawia się to w stwierdzeniu bł. Jana Pawła II, że różnica, którą niektórzy uważają za zagrożenie, może, poprzez pełen szacunek dialog, stać się źródłem głębszego zrozumienia tajemnicy ludzkiej egzystencji⁵.

Jednym z celów naszej duszpasterskiej troski o turystów jest niewątpliwie taka edukacja i przygotowanie chrześcijan, aby spotkania kultur w trakcie ich podróżowania przyniosły owoce i nie były straconą szansą, lecz przeciwnie, aby naprawdę służyły one osobistemu ubogaceniu, pomagając poznać zarówno innych ludzi, jak i samego siebie.

Jesteśmy przekonani, że w ten dialog, który owocuje zbliżeniem kultur, Kościół może mieć swój duży wkład. Także na polu kultury - naucza Benedykt XVI - chrześcijaństwo musi zaoferować wszystkim najpotężniejszą moc odnowy i wywyższenia, mianowicie Miłość Boga, która staje się miłością ludzką⁶. Dziedzictwo kultury Kościoła jest rzeczywiście ogromne. Kultury rozumianej w wyjaśnionym już powyżej szerokim sensie, wyrastającej z doświadczenia wiary, ze spotkania pomiędzy kulturą a Ewangelią, jako owoc głębokiego doświadczenia religijnego wspólnoty chrześcijańskiej. Niewątpliwie dzieła sztuki i obiekty pamięci historycznej, o ile sytuują się one w kontekście *via pulchritudinis - drogi piękna*, która jest uprzywilejowaną i fascynującą ścieżką przybliżającą tajemnicę Boga⁷, posiadają wielki potencjał ewangelizacyjny.

Priorytetowym celem naszej opieki duszpasterskiej nad turystami musi być ukazanie prawdziwego znaczenia tej kulturowej spuścizny, która powstała z wiary i na chwałę Boga. Współbrzmia z tym słowa bł. Jana Pawła II skierowane do duszpasterzy turystów: „Przyczyniacie się do kształtowania spojrzenia, które jest także ponownym przebudzeniem duszy dla spraw ducha, pomagając turystom wspiąć się do źródeł wiary, która wzniosła te budowle oraz ukazując Kościół żywych kamieni, z których składa się wspólnota chrześcijańska”⁸. Jest zatem ważne, abyśmy to dziedzictwo prezentowali w jego autentyczności, wyjaśniając jego prawdziwą naturę religijną, umiejscawiając je w kontekście liturgicznym, w którym i dla którego ono powstało.

Ponieważ jesteśmy świadomi, że Kościół istnieje, aby głosić Ewangelię⁹, musimy zawsze pytać samych siebie: w jaki sposób możemy przyjąć ludzi w naszych świętych miejscach, aby lepiej poznali i bardziej pokochali Pana? Jak możemy ułatwić spotkanie pomiędzy Bogiem, a każdym z tych ludzi, którzy tu przybywają? W pierwszym rzędzie należy podkreślić wagę stosownego przyjęcia, które powinno uwzględnić specyficzne cechy każdej grupy i każdej jednostki, pragnienia ich serc oraz ich autentyczne duchowe potrzeby¹⁰, które przejawia się poprzez różne elementy: począwszy od drobiazgów aż do osobistej dyspozycyjności. Chodzi zatem o to, aby ich wysłuchać i towarzyszyć im w czasie trwania pobytu w tychże świętych miejscach.

Z tego względu, mając na celu promowanie dialogu między kulturami oraz wykorzystanie naszego dziedzictwa kulturowego w służbie głoszenia Ewangelii, stosowne jest przyjęcie serii inicjatyw duszpasterskich. Wszystkie one winny być włączone w szeroki program interpretacji, który, wraz z informacją historyczno-kulturalną, w przystępny sposób wyjaśni pierwotne i głęboko religijne znaczenie przejawów kultury, używając w tym celu nowoczesnych i atrakcyjnych środków oraz wykorzystując zasoby ludzkie oraz technologiczne, którymi dysponujemy.

Pośród konkretnych propozycji znajduje się opracowanie pomysłu wypraw turystycznych umożliwiających odwiedzenie najważniejszych miejsc religijnego i kulturowego dziedzictwa diecezji.

Jednocześnie powinien być promowany długi czas godzin ich otwarcia, jak i odpowiednie warunki przyjęcia. W tym też celu ważna jest duchowa i kulturalna formacja przewodników turystycznych. Trzeba zastanowić się nad możliwością stworzenia organizacji przewodników katolickich. Zarazem stosowne jest przygotowywanie lokalnych publikacji w formie przewodników turystycznych, stron internetowych czy też specjalistycznych czasopism dotyczących dziedzictwa kulturowego, z pedagogicznym zamiarem podkreślenia duszy, inspiracji i przesłania dzieła, oraz z naukową analizą, która przysłuży się do jego głębszego zrozumienia¹¹. Nie możemy sobie pozwolić na postrzeganie wizyty turystycznej jako jedynie preewangelizacji, ale przeciwnie, musimy widzieć ją jako platformę dla realizacji przekazu jasnego i bezpośredniego orędzia Jezusa Chrystusa.

Chciałbym także skorzystać z możliwości oficjalnego poinformowania o VII Światowym Kongresie Duszpasterstwa Turystyki, który odbędzie się w Cancún w Meksyku w dniach od 23 do 27 kwietnia 2012 r. Wydarzenie to, organizowane przez Papieską Radę ds. Migracji i Podróżnych we współpracy z Konferencją Episkopatu Meksyku i prałaturą Cancún-Chetumal, będzie ważną okazją do dalszego zastanawiania się nad konkretnymi propozycjami, których duszpasterstwo turystyki w obecnych czasach wymaga.

Abp Antonio Maria Veglio

Przewodniczący

Joseph Kalathiparambil

Sekretarz

Przypisy

¹ Taleb Rifai, sekretarz generalny UNWTO, *Przesłanie na Światowy Dzień Turystyki 2011*.

² Benedykt XVI, *List z okazji dnia studiów nad dialogiem międzykulturowym i międzyreligijnym „Kultura i Religie w Dialogu”* organizowanego przez Papieską Radę ds. Dialogu Międzyreligijnego i Kultury, 3 grudnia 2008 r.

³ Światowa Organizacja Turystyki, *Globalny Kodeks Etyki w Turystyce*, 1 października 1999 r., art. 2 § 1.

⁴ Por. tamże, art. 1.

⁵ Jan Paweł II, *Przemówienie do 15. Generalnego Zebrania ONZ*, 5 października 1995 r., n. 10.

⁶ Benedykt XVI, *Przemówienie do uczestników konwencji naukowej z okazji 25 rocznicy istnienia Papieskiej Rady Kultury*, 15 lipca 2007 r.

⁷ Benedykt XVI, *Audycja Generalna*, 18 listopada 2009 r.

⁸ Jan Paweł II, *Przemówienie do uczestników 4. Światowego Kongresu Duszpasterstwa Turystyki*, 17 listopada 1990 r., n. 4.

⁹ Paweł VI, Adhortacja apostolska *Evangelii nuntiandi*, 8 grudnia 1975 r., n. 14.

¹⁰ Papieska Rada Duszpasterstwa Migrantów i Podróżnych, *Sanktuarium. Pamięć, obecność i zapowiedź Boga żywego*, 8 maja 1999 r., n. 12.

¹¹ Papieska Rada Kultury, Dokument końcowy plenarnego zebrania „*Via pulchritudinis - uprzywilejowana ścieżka ewangelizacji i dialogu*”, 27-28 marca 2006 r.